

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto

2. Varhaiskasvatus

- 2.1 Varhaiskasvatus Kankaanpäässä
- 2.2 Arvot
- 2.3 Tavoitteet

3. Toteuttaminen

- 3.1 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö
- 3.2 Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus
- 3.3 Kasvattaja varhaiskasvatuksessa
- 3.4 Lapselle ominainen tapa toimia
 - 3.4.1 Leikki
 - 3.4.2 Liikkuminen
 - 3.4.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen
 - 3.4.4 Tutkiminen
- 3.5 Keskeiset sisältöalueet

4. Yhteistyö

- 4.1 Kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa
- 4.2 Moniammatillinen yhteistyö

5. Tuettu varhaiskasvatus

6. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset varhaiskasvatuksessa

7. Arviointi, kehittäminen ja seuranta

- 7.1 Kankaanpään varhaiskasvatussuunnitelman arviointi ja kehittäminen
- 7.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen arviointi
- 7.3 Kehittämiskohteet Kankaanpäässä

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES) on laatinut yhteistyössä eri asiantuntijaryhmien kanssa valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2003). Asiakirja perustuu valtioneuvoston periaatepäätökseen varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista (2002). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisällöllistä toteuttamista. Niiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuutta, ohjata sisällöllistä kehittämistä ja luoda edellytyksiä laadun kehittämiseksi.

Valtakunnallisten perusteiden pohjalta kunnat laativat oman kuntakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelmansa. Tämä suunnitelma muodostaa yhdessä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien kanssa lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävän kokonaisuuden.

Kankaanpään sosiaalilautakunta nimesi kokouksessaan 30.3.2005 Vasu-työryhmän käynnistämään Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen kaupungissa. Työryhmä aloitti työskentelynsä toukokuussa 2005.

Pohjois-Satakunnan päivähoiton viranhaltijat järjestivät yhteistyössä koulutusta suunnitelman valmistelun tueksi. Koulutukseen osallistui osittain koko päivähoiton kasvatushenkilöstö ja osittain työryhmään nimetyt ”avainhenkilöt”.

Vasu-työ käynnistettiin arvokeskustelulla, johon osallistuivat koko päivähoiton henkilöstö ja päivähoitolaisten vanhemmat. Keskustelulla pyrittiin kartoittamaan sekä henkilöstön että vanhempien tärkeimmiksi kokemat arvot. Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä jatkettiin sisältöalueittain ryhmissä, jotka koostuivat päiväkotien ja ryhmisten henkilökunnasta sekä perhepäivähoitajista. Työryhmän avainhenkilöt kokosivat ja viimeistelivät tekstit.

Kiitokset kaikille, jotka ovat eri tavoin osallistuneet Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen.

Kankaanpäässä 31.5.2006

2. Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatus Kankaanpäässä

Varhaiskasvatus on alle kouluikäisten lasten eri elämän piireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa ammattitaitoinen henkilöstö yhdessä vanhempien kanssa antavat lapsen kehitykselle parhaan mahdollisen tuen.

Kankaanpäässä päivähoidon toimintamuodot ovat perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, päiväkotihoito, kerhotoiminta, yksityinen päivähoito sekä tukimuodot, joiden avulla lasta voidaan hoitaa kotona. Päivähoitoa järjestetään siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päivähoito pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään vanhempien toivomassa muodossa.

Perhepäivähoidossa lapsia hoidetaan hoitajan omassa kodissa. Perhepäivähoitajalla voi olla enintään neljä kokopäivähoidossa olevaa alle kouluikäistä lasta. Lisäksi ryhmässä voi olla yksi osapäiväinen lapsi. Perhepäivähoidossa lapset ovat pääsääntöisesti 1-4-vuotiaita. Kankaanpäässä perhepäivähoitajat muodostavat alueellisia tiimejä. Tiimit järjestävät yhteistä toimintaa lapsille sekä tekevät puolivuositain toimintasuunnitelmat, joita hoitajat toteuttavat omissa ryhmissään. Lisäksi tiimit ovat kiinteässä yhteistyössä alueensa päiväkodin kanssa.

Ryhmäperhepäivähoitokodissa eli ryhmiksessä työskentelee kolme perhepäivähoitajaa ja ryhmässä voi olla enintään 12 lasta. Lapset ovat pääsääntöisesti 3-5-vuotiaita. Ryhmishoitoa järjestetään kunnan ylläpitämissä tiloissa.

Päiväkotien ryhmät muodostuvat 3-6-vuotiaista lapsista. Lapsia ryhmissä on 21, integroiduissa erityisryhmissä lapsia on 12. Päiväkotien henkilöstön muodostavat lastentarhanopettajat, lastenhoitajat ja laitosapulaiset. Erityisryhmissä toimivat lisäksi erityislastentarhanopettajat.

Esiopetuksella tarkoitetaan vuotta ennen oppivelvollisuutta annettavaa opetusta. Kankaanpäässä esiopetusta järjestetään sosiaalitoimen alaisuudessa, päiväkotien koko- ja osapäiväryhmissä sekä taajamien ulkopuolella tarpeen mukaan ryhmäperhepäivähoidon yhteydessä. Esiopetus on vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa suunnitelmallista opetus- ja kasvatustyötä. Kankaanpään päiväkotien esiopetus pohjautuu Kankaanpään esiopetussuunnitelmaan ”Askel askeleelta”. Varhaiskasvatussuunnitelma nivoutuu esiopetussuunnitelmaan ja edelleen peruskoulun alkuopetuksen opetussuunnitelmaan.

Kerhotoimintaa järjestetään iltapäivisin tarpeen mukaan. Kerhotoimintaan osallistuvat lapset ovat pääsääntöisesti 3 – 5-vuotiaita.

Vanhemmat, jotka eivät valitse kunnallista päivähoitoa lapselleen vaan järjestävät lapsensa hoidon yksityisesti, voivat hakea Kansaneläkelaitokselta kunnan rahoittamaa **lasten kotihoidon tukea** tai **yksityisen hoidon tukea**.

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman arvot

Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa lähdettiin rakentamaan päivähoitossa käydyn arvokeskustelun pohjalta. Henkilökunnan pohdinnoissa Kankaanpään päivähoitona tärkeimmiksi arvoiksi nousivat turvallisuus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus sekä hyväksyntä ja välittäminen.

Yhdessä sovitut arvot ohjaavat toimintaa ja jokainen lapsen kasvatukseen osallistuva toimii samojen arvojen ja tavoitteiden mukaisesti Kankaanpään päivähoitona. Yhteisten arvojen lisäksi jokaisella päivähoitoyksiköllä on omat arvonsa.

Turvallisuus

- taataan lapsille turvallinen olo säännöllisellä päivärytmillä, yhteisillä säännöillä ja rajoilla sekä päivähoitona henkilökunnan johdonmukaisilla kasvatuseriaatteilla

- kiinnitetään huomiota fyysiseen turvallisuuteen. Leikkivälineet ja tilat järjestetään lapsille turvallisiksi ja asianmukaisiksi

Hyväksyntä ja välittäminen

- hyväksytään lapsi omana itsenään ja ollaan aidosti kiinnostuneita lapsen hyvinvoinnista
- pyritään luomaan lämmin ja läheinen ilmapiiri ja opetellaan yhdessä iloitsemaan arkielämän pienistä asioista
- annetaan lapselle mahdollisuus edetä kasvussaan yksilöllisesti, ilman että hänen kehittymistään kiirehditään tai jarrutetaan
- viljellään iloa, huumoria ja avoimuutta!

Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus

- huolehditaan, että jokaisella lapsella on mahdollisuus tasavertaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen
- jokainen lapsi ja perhe kohdataan samanarvoisina

Arvokeskustelua jatkettiin antamalla päivähoitossa olevien lasten vanhemmille arvolomake kotiin pohdittavaksi. Lomakkeessa oli mainittu muutamia arvoja ja niistä sai valita 1-3 tärkeintä. Arvot sai myös halutessaan itse nimetä. Vanhempien pohdinnoissa tärkeimmiksi arvoiksi nousivat lähes samat arvot kuin päivähoiton henkilökunnalla, turvallisuus, läheisyys/välittäminen ja oikeudenmukaisuus/tasapuolisuus. Vanhempien ajatuksia edellä mainituista arvoista on tämän suunnitelman liitteenä, liite 1.

2.3. Tavoitteet

Varhaiskasvatuksen tärkein tavoite on yhdessä vanhempien kanssa edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsen hyvinvointi antaa edellytykset kasvuun, oppimiseen ja kehitykseen. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan ja lapsen perustarpeista huolehditaan. Lapsi kokee, että häntä arvostetaan, hänet hyväksytään omana itsenään, hän tulee kuulluksi ja nähdyksi ja hän saa vahvistusta itsetunnolleen. Lapsi uskaltaa yrittää ja oppii sosiaalisia taitoja. Lapsi kohdataan yksilöllisten tarpeiden, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti ja hän kokee

olevansa tasa-arvoinen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita vanhempiin, kasvattajiin ja muihin lapsiin vaalitaan ja hänen tulee kokea kuuluvansa vertaisryhmään.

Varhaiskasvatussuunnitelma luo yhteiset periaatteet Kankaanpään varhaiskasvatukselle koko päivähoitossa. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisessa toiminnassa otetaan huomioon lapsen senhetkinen kehitysvaihe, yksilölliset tarpeet ja vanhempien näkemykset.

3. Toteuttaminen

3.1 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö

Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Hyvä varhaiskasvatusympäristö on viihtyisä ja kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään.

Fyysisessä oppimisympäristössä on huomioitava, että tilat ovat turvalliset sekä sisällä että ulkona. Suunnittelussa on otettava huomioon, että tilat ovat muunneltavissa käyttötarkoitusta vastaaviksi ja niissä on huomioitu esteettisyys, joka vaikuttaa erityisesti viihtymiseen, henkiseen hyvinvointiin ja myönteiseen oppimiseen. Hyvä oppimisympäristö antaa mahdollisuuden toiminnan eriyttämiseen ja lasten omaehtoiseen toimintaan. Välineiden tulisi olla asianmukaisia ja monipuolisia ja niiden tulisi olla lasten saatavilla. Oppimisympäristö tuo myös lasten ja kasvattajien yhteiseen toimintaan erilaisia tiedollisia, taidollisia ja kokemuksellisia aineksia. Kankaanpäässä fyysistä oppimisympäristöä tukevat kaikkia lähellä olevat monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja luonto.

Psyykinen oppimisympäristö muodostuu pääosin yleisestä ilmapiiristä. Avoimessa, kiireettömässä, kannustavassa ja myönteisessä ilmapiirissä, jossa kaikenlaisten tunteiden näyttäminen on sallittua, lapsen on turvallinen ja hyvä olla. Aikuiset ovat lasta varten kuunnellen ja havainnoiden, ottaen samalla huomioon lasten kehitysvaiheen ja erilaisuuden. Hyvässä psyykkisessä oppimisympäristössä muistetaan myös viljellä päivittäin iloa ja huumoria.

Sosiaalisessa oppimisympäristössä huomio kiinnittyy erityisesti lasten ja heidän vanhempiansa vuorovaikutukseen päivähoiton työntekijöiden kanssa. Hyvän vuorovaikutuksen tulisi olla avointa, lämminhenkistä, luottamuksellista ja rehellistä. Läheisessä vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa, opetellaan kantamaan vastuuta omista teoistaan, hyväksymään ympärillään erilaisuutta ja toimimaan tasavertaisena ryhmän jäsenenä.

3.2 Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus

Varhaiskasvatus muodostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Nämä osa-alueet painottuvat eri tavoin eri-ikäisillä lapsilla. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän vuorovaikutus aikuisen kanssa tapahtuu hoitotilanteissa. Lapsella, jonka perustarpeista on huolehdittu, riittää voimavaroja suunnata mielenkiintonsa ikätovereihin, ympäristöön ja toimintaan. Päivittäiset arjen tilanteet, joiden pohjana on selkeä ja johdonmukainen päivärytmi, auttavat monenlaisten tärkeiden taitojen oppimisessa.

Hoidossa, kasvatuksessa ja oppimisessa huomioitavia tärkeitä asioita, joilla voidaan edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä:

Hoito:

- aikuisen ja lapsen vuorovaikutus perushoitotilanteissa
- säännöllinen ja johdonmukainen päivärytmi
- lapsen perustarpeista huolehtiminen
- hoitoympäristön kiireetön ja lämmin ilmapiiri
- aikuinen aina lapsen saatavilla sekä fyysisesti että henkisesti

Kasvatus:

- aikuisten johdonmukaisuus kasvatustilanteissa, kaikille lapsille pätevät samat yhdessä sovitut säännöt
- palautteen antaminen, positiivisen palautteen antaminen erityisen tärkeää, negatiivinen palaute rakentavaa
- lapsen hyväksyminen omana itsenään
- ilon ja huumorin viljeleminen, huumori ei ole toisen loukkaamista
- vastuuseen ja rehellisyyteen kasvattaminen
- luottamuksen rakentuminen aikuisen ja lapsen välille

Oppiminen:

- arjen taitojen oppiminen päivittäisissä tilanteissa, sekä omatoimisuuteen kannustaminen
- oppiminen pienien työtehtävien ja leikin avulla
- monipuolisten toimintatapojen ja -välineiden käyttö oppimistilanteissa
- lapsen luontaisen uteliaisuuden ja oppimishalun herättäminen, ylläpitäminen ja tyydyttäminen
- haasteiden asteittainen lisääminen ikätason ja taitojen mukaan - jokainen oppii omassa tahdissaan

3.3 Kasvattaja varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Työssä on tärkeää tiedostaa oma panos ja sitoutuminen osaksi suurempaa kokonaisuutta sekä oma ammatillinen osaaminen ja sen taustalla olevat arvot ja periaatteet. Ammatillisen pohjakoulutuksen lisäksi työn kehittäminen vaatii jatkuvaa arviointia, uudistumista ja tietojen päivittämistä.

Kasvattajayhteisössä käydään arvokeskustelua sekä keskenään että vanhempien kanssa. Kasvattajien ja vanhempien avoin keskustelukulttuuri sekä yhteinen näkemys hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta ohjaa toimintaa ja luo pohjan kasvatuskumppanuudelle.

Kasvattaja ja kasvattajayhteisö mahdollistavat lapselle merkityksellisten kokemusten muodostumisen suunnittelemalla toimintaa niin, että jokaiseen päivään sisältyy lapselle ominaisia tapoja toimia. Kasvattajalta edellytetään tilanneherkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tarpeisiin ja tunteisiin. Tärkeää on myös kyky kuunnella ja kuulla lasta ja olla tarvittaessa läsnä rohkaisten lasta samalla omatoimisuuteen. Kasvattaja vastaa hyvän henkisen ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä. Toisiaan kunnioittavassa ja huomioonottavassa ilmapiirissä lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta, joka edistää lasten keskinäisten vertaissuhteiden syntymistä ja ystävyyssuhteiden solmimista. Kasvattaja asettaa lapselle rajat ja huolehtii, että lapsen on turvallista olla päivähoitopaikassa.

Kasvattajana toimiminen edellyttää suvaitsevaisuutta ja avarakatseisuutta erilaisuutta kohtaan sekä lasten ja perheiden tasapuolista ja oikeudenmukaista kohtelua. Aikuisen tehtävänä on havainnoida lasta ja hänen kehitystään ja käyttää havainnointitietoa toiminnan suunnittelun pohjana.

Kasvattaja toimii aina itse mallina. Kasvattajan käyttäytymisessä ja toiminnassa tulisi olla kannustava, elämänmyönteinen ja iloinen vire, joka mahdollistaa myös huumorin kukan kukkimisen.

3.4. Lapselle ominainen tapa toimia

Lapsi on oppijana aktiivinen, innostunut ja utelias. Leikkiminen, liikkuminen, taiteen keinoin ilmaiseminen ja tutkiminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella; nämä toiminnot vahvistavat hänen hyvinvointiaan ja käsitystä itsestään sekä rohkaisevat häntä osallistumaan monenlaiseen toimintaan.

3.4.1. Leikki

Leikki kattaa suuren osan lapsen maailmaa ja värittää kaikkia lapsen toimia. Leikki on paras väline lapsen tutustuessa itseensä ja ympäröivään maailmaan. Leikki on lapselle ominaista ja tarpeellista, elää hän millaisessa ympäristössä tahansa. Leikeissä vallitsee lasten omaehtoinen vuorovaikutus, huumori, leikin riemu ja toiminnan ilo. Leikki on arjen terapiaa.

Lapsi ei leiki oppiakseen, mutta oppii leikkiessään. Leikki on tutkimista ja kokeilemista ja se on välttämätöntä lapsen tunne-elämän, älyllisten, motoristen ja sosiaalisten taitojen kehitykselle. Leikkiessä kehittyvät kieli, luovuus, vuorovaikutus, ongelmanratkaisutaidot sekä esineiden käsittelytaidot. Leikki opettaa yhteistyötä, ymmärtämään moraalialia ja yhteiskunnan normeja sekä erilaisia tunteita ja niiden käsittelyä. Leikki kasvattaa lapsen luottamusta itseensä ja omiin kykyihinsä, sillä leikkiessä voi harjoitella erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa.

Leikki kehittyä lapsen mukana. Pienten lasten leikeissä tärkeintä on yhdessäolo ja läheisyys. Kasvaessaan hän alkaa tutustua ympäröivään maailmaan. Leikin aiheet monipuolistuvat ja lapsi alkaa harjoitella niitä taitoja, jotka ovat tärkeitä ja joihin hänellä on valmiudet. Leikissä korostuvat vuorovaikutus, kuvitteellisuus ja säännönmukaisuus. Varhaiskasvatuksessa kasvattajalla on tärkeä rooli leikin mahdollistajana. Aikuisen tulee turvata leikille riittävä tila, materiaali ja aika sekä mahdollisuus leikin jatkumiselle ja kehittämiselle. Kasvattaja rakentaa leikkiympäristöä ottaen huomioon lasten kehitysvaiheen sekä kulloisetkin kiinnostuksen kohteet. Leikkitilanteet luovat mahdollisuuden leikin ja lapsen havainnointiin ja se auttaa kasvattajaa kehittämään ja suunnittelemaan toimintaa lapsen kehitystason ja tarpeiden mukaiseksi.

- STAKES, kaaviokuva leikistä -

3.4.2 Liikkuminen

Lapselle liikunta on leikkiä, jossa lapsi saa elämyksiä, iloa ja riemua. Liikkuminen lisää lapsen sosiaalista vuorovaikutusta, vahvistaa itsetuntoa sekä mahdollistaa monipuolisen kokeilemisen ja yrittämisen, opettaen lasta myös toimimaan ryhmän jäsenenä.

Varhaislapsuuden liikunnallinen kehitys lähtee lapsen oman kehon tuntemisen ja hallinnan kautta. *”Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Liikkuessaan lapsi ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta”* (Sosiaali- ja terveysministeriö, Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 2003:56/2005) Liikunta on perusta lapsen kaikelle muulle, erityisesti hienomotoriikan, oppimiselle.

Lapsen tulee saada monipuolista ja reipasta liikuntaa vähintään kaksi tuntia päivässä. Liikunnan ei tarvitse olla pitkäkestoista, vaan lyhyet, ohjatut 10 -15 minuutin tuokit riittävät. Ohjatun liikunnan tulee olla monipuolista lapsen ikä- ja kehitystasolle sopivaa ja turvallista. *”Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikkuminen on myös vauhtia ja elämyksiä, hikeä ja hengästymistä. Liikunnallisen elämäntavan kehittyminen alkaa ja varhaislapsuudessa. Vähän liikkuvien lasten kannustaminen liikkumiseen on tärkeää.”* (Sos- ja terv.ministeriö, 2003:56/2005)

Lapsen kehityksen kannalta suositeltavaa on monipuolinen tekeminen mahdollisimman vaihtelevissa ympäristöissä. Ympäröivä luonto antaa hyvät ja monipuoliset mahdollisuudet liikuntaan. Kankaanpään kaupunki tarjoaa päivähoiton käyttöön urheiluhallin, uimahallin, jäähallin, urheilukentän sekä muut ulkoliikuntapaikat. Hämeenkaan ja Jämin retkeily- ja liikuntamahdollisuudet ovat myös lähellä.

Liikkuvan lapsen ruokailurytmin tulee olla säännöllistä. Lisäksi on tärkeää, että ruoka on monipuolista ja terveellistä. Liikunnan vastakohtana lapsi tarvitsee lepoa. *”Päiväunet antavat aivoenergiaa ja hyvää mieltä, parantavat keskittymiskykyä ja tarkkaavaisuutta, vähentävät levottomuutta, tuskaisuutta, ahdistuneisuutta ja lisäävät suorituskykyä älyllisissä tehtävissä sekä edistävät luovaa ajattelua. Tutkimusten mukaan oikein ajoitetut päiväunet eivät siirrä yöunen tuloa.”* (Erkki Tiusanen, Jyväskylän Yliopisto: Lasten unista ja päiväunista)

3.4.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Merkittävä osa lapsen persoonallisuuden kehitystä tapahtuu taiteellisten elämysten, kokemusten ja oppimisen kautta. Taiteellista toimintaa ovat musiikki, kuvallinen ilmaisu, kädentaidot ja draama. Niiden avulla harjaannutetaan lapsen luovuutta, mielikuvitusta, itseilmaisua ja ajattelun taitoja. Hyvälle taidekokemukselle on ominaista innostus, uusien asioiden kokeminen sekä yhteinen ilo tekemisestä. Aikuisen tehtävänä on luoda työskentelyyn sopivat puitteet (olosuhteet, materiaalit) ja mahdollisuudet tutustua eri taiteenlajeihin – *tärkeintä eivät ole hienot tuotokset, vaan se mitä jää lapsen päähän ja sydämeen.*

Musiikki

Varhaiskasvatuksessa on tavoitteena myönteisen asenteen herättäminen musiikkia kohtaan. Lapsi tutustuu leikin, kokemisen ja tekemisen kautta musiikin peruskäsitteisiin; rytmiin, melodiaan, tempoon ja taukoon. Musiikkikasvatus vaikuttaa lapsen kokonaispersoonallisuuden kehitykseen sekä kehittää keskittymis- ja kuuntelukykyä. Musiikin avulla lapsen on helpompi ilmaista tunteitaan ja mielikuviaan. Elämysten ja kokemusten kautta musiikillisen itseilmaisun taidot kehittyvät ja rohkeus esiintyä yksin ja yhdessä kasvaa.

Musiikkikasvatuksen tärkeimpiä toimintatapoja ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja musiikkiliikunta. Pienten lasten kohdalla musiikkiin on tilanteen mukaan hyvä liittää myös hellyyttä, lämpöä, sylissä pitämistä, loruttamista ja taputusleikkejä.

Kuvallinen ilmaisu ja kädentaidot

Lasta rohkaistaan kuvalliseen ilmaisuun, jonka lähtökohtana ovat hänen omat havaintonsa, kokemuksensa, tunteensa ja mielikuvansa. Aikuinen tarjoaa monipuoliset välineet ja ohjauksen niillä työskentelyyn. Lapsen omat selitykset työskennellessä antavat ainutlaatuista tietoa kuvaan liittyvistä merkityksistä. Tärkeää on arvostaa lasten töitä ja keskustella niistä yhdessä, näin lapsi oppii arvostamaan omia ja toisten töitä.

Työskentelyyn tulee voida keskittyä rauhassa, kiireettä ja keskeytyksittä. Työskentelytilan tulee tarjota mahdollisuudet erilaisille työtavoille ja kuvallisen ilmaisun tekniikoille, joita

sovelletaan ikäkauden mukaisesti. Niitä ovat mm. piirtäminen, maalaaminen, rakentelu, ompelu, muovailu, grafiikka ja painanta.

Draama

Lasta kannustetaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan sanoin, äänenpainoin, äänensävyin, ilmein, elein ja liikkein. Erilaisia toimintamuotoja voivat olla esim. mielikuvitus- ja roolileikit, varjo-, nukke-, pöytä- ym. teatterimuodot. Draaman avulla voidaan auttaa lasta ymmärtämään itseään ja ympäristöään, jossa hän elää. Sen avulla luodaan myös perustaa hyvälle itsetunnolle, vahvistetaan kielellistä ilmaisua ja rohkaistaan fyysiseen kokonaisilmaisuun, esittämiseen ja esiintymiseen ryhmässä ja yksin.

3.4.4 Tutkiminen

”Minkä kuulen – sen unohdan,
minkä näen – sen muistan,
minkä teen – sen ymmärrän.”

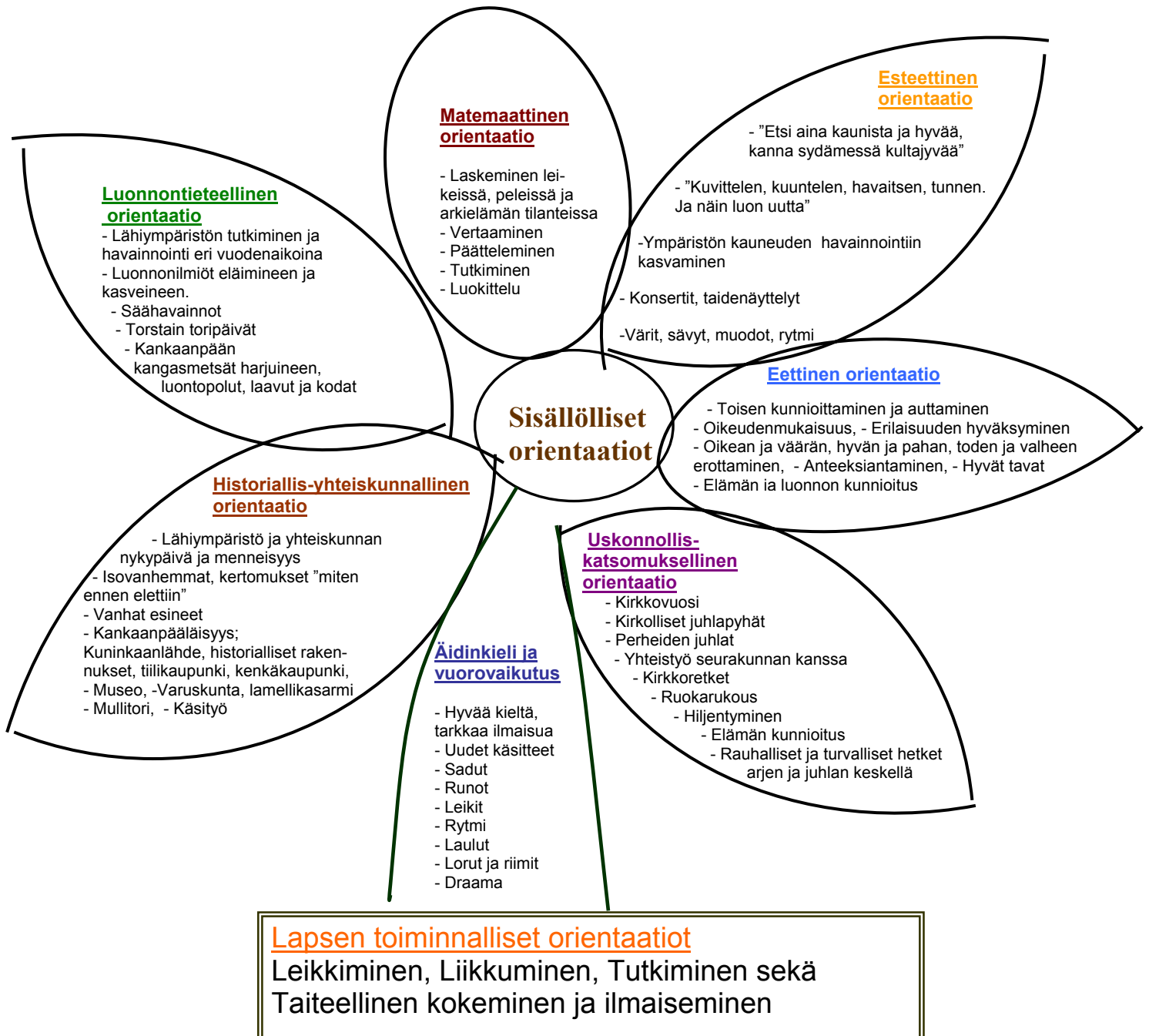
Tutkiminen on lapselle ominainen, tärkeä tapa toimia ja ajatella. Jo aivan pieni lapsi tyydyttää luontaista uteliaisuuttaan tutkiessaan ympäristöään. Esinemaailma on hänen ensiaskeleensa tutkimisen poluilla, alkaen omasta kehosta ja laajentuen lähiympäristöön.

Tutkimisen lähtökohtana ovat lasta kiinnostavat ilmiöt ja tapahtumat. Pienen lapsen oma kokemusmaailma sekä myöhemmin myös vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa toimivat lapsen oman tutkimisen innoittajina. Tutkimiseen sisältyy usein ongelmanratkaisua, jolloin lapsi kokeilee, kokee kehollaan ja hankkii tietoa aisteillaan. Yritys, erehdys ja oivallus ovat tutkimisen tärkeät elementit ja pitävät yllä jatkuvaa oppimisen iloa.

Kasvattajien tehtävänä on antaa mahdollisuus tutkimiseen sekä luoda oppimisympäristö, joka houkuttaa ja kannustaa lasta tutkimaan, kokeilemaan ja etsimään selityksiä asioille. Tutkiminen ei ole tapa toimia vain silloin tällöin, vaan se kuuluu osana lapsen arkeen. Kasvattaja osaa myös hyödyntää lapsen luontaisen uteliaisuuden sekä spontaanit arjen tilanteet, joista tutkimisen aiheet usein nousevat.

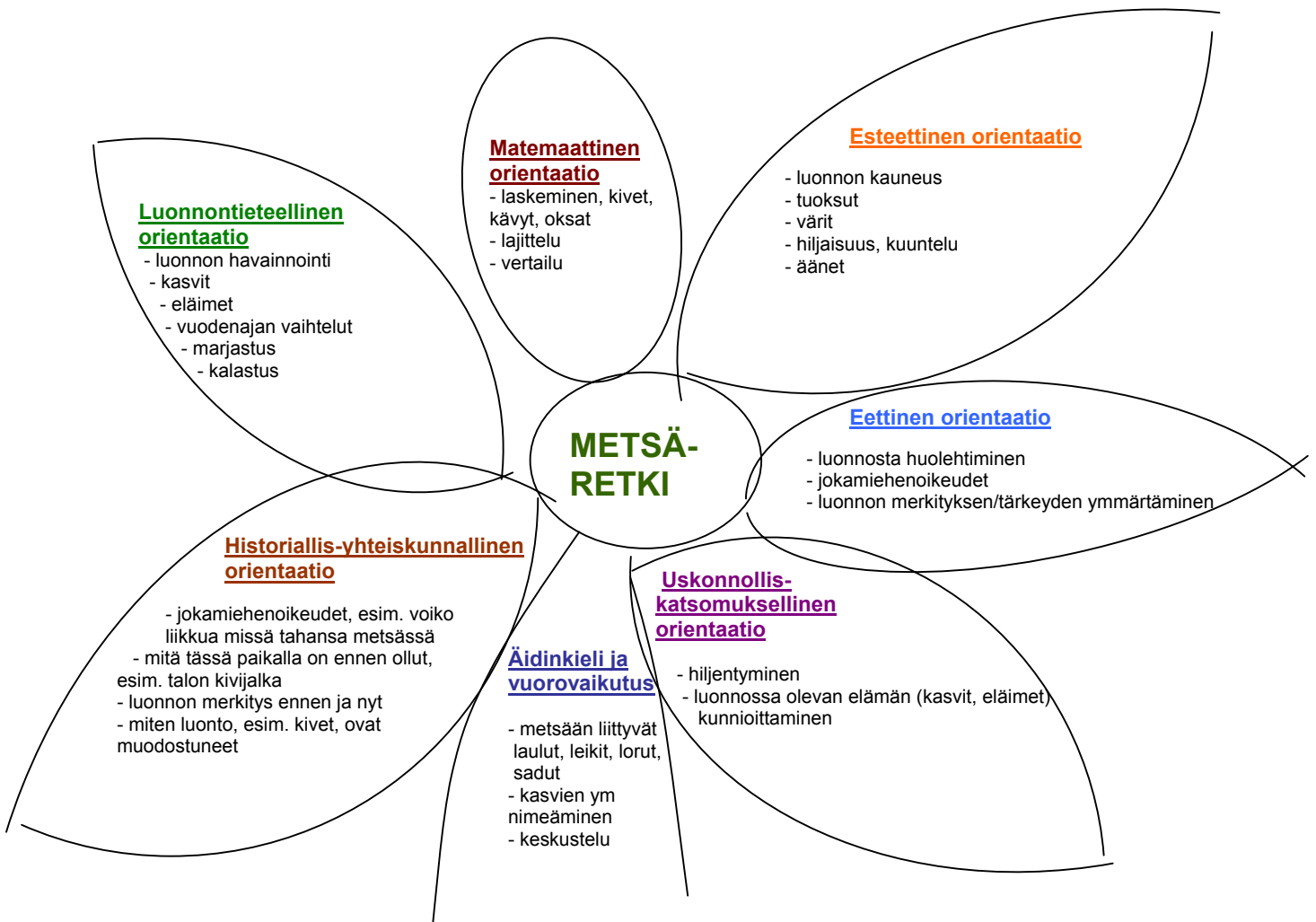
Myönteinen, kannustava ja turvallinen ympäristö rohkaisee lapsia itse tutkimaan ympäröivää maailmaa ja näin muodostamaan siitä omaa käsitystään. Lapsen ulottuvilla tulee olla tutkimiseen innostavia välineitä ja materiaalia. Monipuolinen ja joustava varhaiskasvatusympäristö mahdollistaa kaikkien aistien ja koko kehon käytön, tutkimisen, kokeilemisen ja oivalluksen välineinä. Lähiympäristö ja luonto ovat myös oleellinen osa tutkimisen ympäristöä; Kankaanpäässä luonnon läheisyys, kangasmetsät ja monipuolinen kulttuuriympäristö luovat oivalliset puitteet tutkimiselle.

3.5 Keskeiset sisältöalueet eli orientaatiot

Lapsi oppii vuorovaikutuksen, leikin, liikunnan, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja itsensä ilmaisun kautta eri sisällölliset orientaatiot. Aikuisen tehtävänä on mahdollistaa lapselle oppimisympäristö, jossa eri sisällölliset orientaatiot toteutuvat, esimerkiksi metsäretkellä opitaan monenlaisia asioita.

Esimerkki:

Lapsen toiminnalliset orientaatiot

- leikkiminen; sääntöleikit, rakentelu, roolileikit, seikkailuleikit
- liikkuminen; kävely, juoksu, kiipeily, hyppely erilaisilla alustoilla, sääntöleikit
- tutkiminen; luonnonilmiöiden tutkiminen, kasvit, kivet, ym.
- kuvallinen ilmaisu; luonnonmateriaalin käyttäminen askartelussa, mallista piirtäminen/maalaaminen metsässä, rakentelu, sommittelu

4.1. Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, oppimisen ja kehityksen tukemisessa. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja kasvatusvastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Henkilökunnalla on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuudesta ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luonnista.

Kasvatuskumppanuuden tärkeitä periaatteita ovat: kiireettömyys, aito kiinnostus, toisen kunnioittaminen, luottamus sekä avoin vuorovaikutus perheiden ja hoitohenkilökunnan kesken.

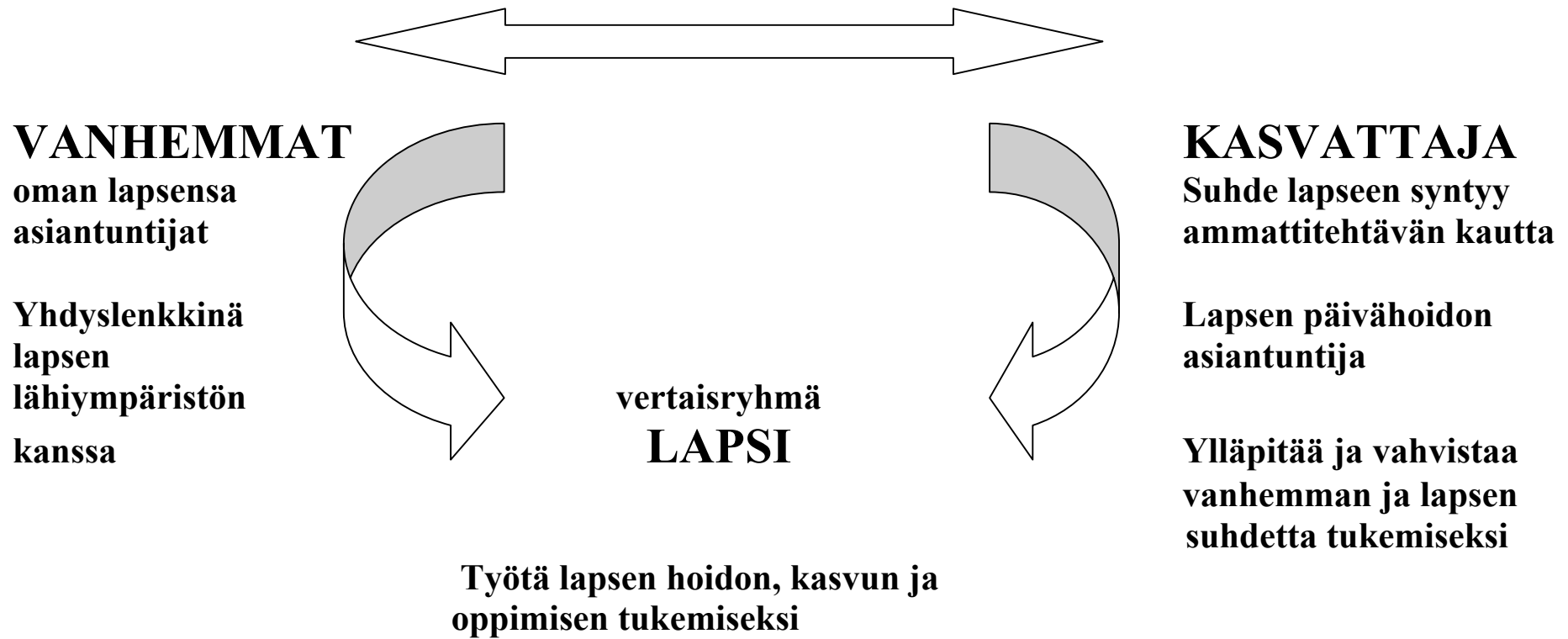
Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuden turvaaminen. Vanhempien ja hoitohenkilökunnan päivittäiset keskustelut lapsesta luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

**Kaikki pääöksansa jotka puulla on,
se versoo heti ensimmäisinä
vuosina rungostaan niin, että
niiden myöhemmin tarvitsee vain kasvaa.**

**Samoin on ihmiseen
jo varhaislapsuudessa
istutettava kaikki se,
millä hänet halutaan
varustaa elämää varten.**

- Comenius 1657-

VUOROVAIKUTUS

-Ritva Ikonen 2005-

4.2. Moniammatillinen yhteistyö

Hyvä varhaiskasvatus edellyttää yhteistyötä monien tahojen kanssa. Moniammatillisen yhteistyön keskeisiä yhteistyötahoja ovat sosiaali-, opetus-, terveys-, kulttuuri-, ja liikuntatoimi sekä yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat ja järjestöt. Niiden kanssa tulee olla sovitut yhteistyökäytännöt ja periaatteet.

Opetustoimen kanssa tehtävän yhteistyön kautta varmistetaan lapselle kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkumo. Lastenneuvolan kanssa kehitetään järjestelmä, jolla voidaan yhteistyössä vanhempien kanssa seurata lapsen kehitystä ja kasvua.

Moniammatillisen yhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on myös mahdollisimman aikainen puuttuminen riskitilanteissa lapsen hyvinvointiin. Kankaanpäässä kehitetään kevään 2006 aikana ns. huolilomake, joka otetaan käyttöön päivähoidossa, sosiaalikeskuksessa ja terveydenhuollossa. Huolilomakkeella kartoitetaan työntekijän huoli lapsen/perheen tilanteesta. Perheiden ja lasten ongelmatilanteet tulevat näkyviin niissä palveluissa, joissa lapsi ja perhe toimivat, mm. päivähoido ja neuvola. Mitä varhemmin työntekijä huomaa ja ottaa asian puheeksi sekä aloittaa yhteistyön erityispalvelujen kanssa, sitä varmemmin ehkäistään tilanteen paheneminen. Lastensuojelun, perhetyön, perheneuvolan, kotipalvelun ja muiden sosiaalitoimen palveluiden kanssa tulee olla sovittuna myös muut lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt.

5. Tuettu varhaiskasvatus

Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Tuen tarve voi syntyä myös tilanteessa, jossa lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään tai kehitystään. Tuen havaitsemiseen ja arviointiin varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja päivähoidon sekä terveydenhuollon henkilökunnan välistä avointa yhteistyötä. Tukitoimien aloittaminen varhaisessa vaiheessa on lapsen kehityksen ja kuntoutumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Kankaanpäässä erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen päivähoito on järjestetty integroidussa ryhmässä tai muissa päivähoidon yksiköissä. Lapsen yksilöllistä kehitystä tuetaan mahdollisimman pitkälle yleisten varhaiskasvatuspalveluiden yhteydessä siten, että lapsi toimii ryhmän jäsenenä muiden lasten kanssa.

Lapsen yksilöllinen kasvatus-, kuntoutus- ja/tai esiopetussuunnitelma, laaditaan lapsen tarpeiden mukaan. Varhaiskasvatuksessa erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen kuntouttaminen sisältää mm. perustaitojen harjaannuttamista, lapsen itsetunnon vahvistamista, lapsen oman toiminnan ohjausta, vuorovaikutusta ja ryhmätoimintaa. Tärkeää on, että varhaiskasvatuksessa aloitettu kuntoutus, lapsen kehityksen tukemiseksi jatkuu hoitopaikkojen vaihtuessa tai muissa lapsen siirtymävaiheissa.

6. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset varhaiskasvatuksessa

Kielellisesti tai kulttuurillisesti vähemmistöön kuuluvalla lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuriipiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Julkinen varhaiskasvatus perustuu yleisiin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin sekä lapsen kulttuurisen taustan ja äidinkielen huomioon ottamiseen.

Varhaiskasvatuksessa pyritään käsittelemään kasvatukselle asetettuja tavoitteita vanhempien ja henkilöstön kesken tasavertaisesti ja vastavuoroisesti ottaen huomioon perheiden elämäntilanteet. Lapsen äidinkielen ja kulttuurin tukeminen sovitaan vanhempien kanssa, vaikkakin vastuu lapsen oman kulttuurin ja äidinkielen kehityksestä on ensisijaisesti perheellä. Lapsen kehityksen tueksi on mahdollisuus käyttää ammattitulkkipalveluja. Varhaiskasvatuksessa lapsen omaan kulttuuriin, elämäntapoihin ja historiaan perehdytään ja niitä kunnioitetaan. Henkilökunnan tulee olla valmis kohtaamaan näkemykseltään ja vakaumukseltaan erilaiset perheet.

7. Arviointi, kehittäminen ja seuranta

7.1 Kankaanpään varhaiskasvatussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatuksen arviointi on toiminnan kehittämisen edellytys. Arviointi on asetettujen tavoitteiden toteutumisen pohdintaa sekä toiminnan vahvuuksien ja kehittämistarpeiden määrittelyä. Samalla tarkastellaan, vastaako kunnan varhaiskasvatussuunnitelma sen hetkisiä varhaiskasvatuksen yleisiä linjauksia. Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään kolmen vuoden välein tai tarpeen mukaan.

7.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen arviointi

Arvioinnin tarkoituksena on tukea ja kannustaa lapsen kasvua ja kehitystä. Sen pohjana on yhdessä vanhempien kanssa tehty lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (liite 2). Vanhempien kanssa käydyissä keskusteluissa sovitaan lapsen kehitykseen liittyvistä tavoitteista ja yhteisistä toimintatavoista. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioiminen toiminnan järjestämisessä. Siinä otetaan huomioon lapsen kokemukset, tämän hetken tarpeet ja tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet, lapsen yksilölliset tuen ja ohjauksen tarpeet. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan tällä hetkellä ryhmäperhepäivähoitokodeissa ja päiväkodeissa jokaiselle lapselle hoitosuhteen alkaessa ja sitä tarkistetaan säännöllisesti sekä vanhempien kanssa että henkilöstön kesken.

7.2. Kehittämiskohteet Kankaanpäässä

Kankaanpään varhaiskasvatussuunnitelma toimii välineenä päivähoidon laadun kehittämisessä ja arvioinnissa. Varhaiskasvatuksen kehittäminen on jatkuva prosessi. Se edellyttää henkilöstöltä taitoja tiedostaa, tarkastella ja ymmärtää oman työn tekemisen tapoja ja taustaoletuksia.

Erityisen tuen tarve sekä lastensuojelullisen tuen tarve alle kouluikäisillä lapsilla on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. Henkilöstön tietotaitoa erityisen tuen tarpeessa olevista lapsista ylläpidetään täydennyskoulutuksella. Kiertävä erityislastentarhanopettaja tulee tarjoamaan erityiskasvatuksellista tukea päivähoiton henkilöstölle sekä lasten vanhemmille.

Kankaanpäässä päivähoiton toimintayksiköt ovat osittain pieniä ja epätarkoituksenmukaisia. Kysynnän mukaisesti pyritään jatkossa monipuolistamaan palvelutarjontaa ja tarjoamaan erilaisia palvelukokonaisuuksia esim. vaihtoehtoisia hoitomuotoja (perhepäivähoito/päiväkoti) 1-3-vuotiaille lapsille.

LAPSUUDEN MAA

Ja se metsä oli maailman sinisin ja vehrein se nurmikkorinne.

Ja usein vielä unissani vaellan ma kauas, kauas sinne.

Ja siellä oli maailman kauneimmat ne sinipunakukkaiset pellot.

Ja niin hellästi helise ei kirkonkellot kuin siellä ne sinikellot.

Ja ma muistan ne koivut ritvaiset siellä viheriäisessä haassa.

Ei missään niin valkeita koivuja kasva kuin kaukana lapsuuden maassa.

-Lauri Pohjanpää-

Liite 1

Kankaanpään päivähoido

Varhaiskasvatussuunnitelma

VANHEMPIEN ARVOT (palautetuista vastauksista):

1) turvallisuus 61 kpl

- turvallinen ja luotettava hoitopaikka antaa lapsille ja vanhemmille turvallisuudentunteen
- tunne perusturvallisuudesta on tärkeä alusta lapsen kasvulle
- helppo jättää lapsi hyvällä mielellä hoitoon, ei tarvitse murehtia pärjääkö lapsi
- lapsi ei koe itseään hylätyksi eikä pelokkaaksi
- henkinen turvallisuus perusta esim. hyvän itsetunnon kehitykselle
- lapsi tarvitsee turvallisia aikuisia ympärilleen kasvaakseen tasapainoiseksi ihmiseksi

2) läheisyys/ välittäminen 54 kpl

- oikeastaan mitään muita arvoja ei voi olla ilman aitoa välittämistä
- LÄHEISYYTTÄ, LÄMPÖÄ JA RAKKAUTTA, sellaisen aikuisen hoidossa on ILO kasvaa ja kehittyä
- välittämisen kautta tulee moni muu asia, kuten tasapuolisuus, läheisyys, lämpö, inhimillisyys, yksilöllisyys, hoitaminen jne.
- ihmiset välittävät nykyään vain itsestään
- lapsi tarvitsee hellyyttä ja rajoja, jotta kasvaisi tasapainoiseksi ihmiseksi
- Kun lapsesta välitetään hoitopaikassa, hänen on hyvä ja turvallinen kasvaa ja kehittyä ja hän voi kokea olevansa hyväksytty. Liittyy läheisyyteen ja rakkauteen. On tärkeää, että hoitajat tekevät työtään sydämestään.
- lapsen täytyy saada tuntea olevansa tärkeä, häntä on kuunneltava ja lapselle näytettävä, että aikuinen välittää
- pieni lapsi kaipaa syyliä ja haleja. Pph:ssa pystyy mielestäni paremmin keskittymään yksilöön ja oppia tuntemaan lapsi.
- yhteiskunnassa ihmiset ovat kiireisiä ja läheisyyttä ei keritä näyttämään ja antamaan

3) oikeudenmukaisuus/tasapuolisuus 45 kpl

- lapsen kuuluu tuntea olevansa tasapuolinen toisten lasten kanssa
- aina pitää olla tasapuolinen ja malli pitää olla tulevaan elämään ja ihmissuhteisiin
- haluan lapseni oppivan käyttäytymään ryhmässä oikeudenmukaisesti välittäen muista
- lapsen pitää oppia mikä on oikein ja mikä väärin
- lapsikin oppisi, että jokainen ihminen on asemastaan riippumatta yhtä arvokas
- päiväkodissa ei tarvitse ansaita huomiota, vaan kaikki ovat tasavertaisia
- säännöt ja rajat kaikille samat

- kaikkia lapsia pitää kohdella samanarvoisina
- lapsi oppii kohtelemaan toisia reilusti
- oppii jakamaan

4) leikki 37 kpl

- leikki on lapsille ominaista toimintaa, lapsen pitäisi saada olla lapsi mahdollisimman pitkään
- toisten kanssa leikkiminen opettaa työskentelemään yhdessä
- tapa oppia elämää ja käsitellä asioita
- leikin kautta lapsi jäsentää maailmaansa leikki on lapsen työtä
- mielikuvitus kehittyy
- pitää lapsen lapsena ja kuuluu jokaiseen päivään
- leikkimällä lapsi oppii
- osa onnellista lapsuutta
- lapsen täytyy saada leikkiä niin ulkona ja sisälläkin, virikkeissä täytyy olla mm. erilaiset leikkivälineet., askartelua, lapsi saa virikkeitä ja motoriset taidot kehittyvät kuin myös sosiaalinen kanssakäyminen

5) maalaisjärkisyys 27 kpl

- käytännöllinen, reilu luovuus auttaa selviytymään jokaisen päivän erilaisista kiemuroista lasten ja vanhempien kanssa
- sitä elämä on kotonakin-turha tieteellisyys lastenkasvatuksesta/hoidosta pois, perusturvallisuus ja ”tavallisuus” tärkeää
- sitä tarvitaan aikuisenakin, pitää uskaltaa ja voida käyttää ns. maalaisjärkeä, ei kaikessa pidä mennä vaikeimman kautta
- sillä pärjää tilanteessa kuin tilanteessa, lasten kanssa oltaessa kattaa monta tilannetta
- aina ei voi pykälästä lukea, miten lasten kanssa toimitaan
- tavalliset lapset tarvitsevat tavallista elämää

Vanhempien lomakkeissa myös arvoja ilo ja kiireettömyys pidettiin jonkin verran tärkeinä. Iloa pidettiin lasten oikeutena jokapäiväisessä elämässä ja tärkeänä voimavarana jaksamisessa. Lapsille haluttiin opettaa ajattelemaan asioista myönteisesti. Yhdessä lomakkeessa oli arvo käytöstavat, mikä puuttui esimerkkiarvojen joukosta. Käytöstapoja pidettiin pohjana kaikelle toisten kanssa toimimisessa. Perhepäivähoitolaisten vanhemmat painottivat päiväkotilasten vanhempia enemmän kodinomaisuutta päivähoitossa. Kodinomaisuudeksi nähtiin pienemmät ryhmät ja tuttu hoitaja. Myös lämmin ja läheinen ilmapiiri sekä kodinomaiset tilat nähtiin merkityksellisiksi.

Liite 2

LAPSEN HENKILÖTIEDOT:

NIMI: _____

SYNT.AIKA: _____

OSOITE: _____

ÄIDIN NIMI: _____

PUH.NRO: _____

TYÖPAIKKA: _____

ISÄN NIMI: _____

PUH. NRO: _____

TYÖPAIKKA: _____

SISARUKSET (nimi ja syntymävuosi)

VARAHENKILÖT (keneen yhteys, ellei vanhempia tavoiteta)

LAPSEN AIKAISEMMAT HOITOPAIKAT:

Paikka:

Aika:

KULJETUSLUPA:

Lasta saa tilapäisesti kuljettaa henkilökunnan omilla autoilla. Matkan aikana lapsi istuu omissa turvavöissään.

Kyllä

Ei

YHTEISTYÖLUPA:

Lapsen kehitystä ja terveyttä koskevissa asioissa saa olla yhteydessä päivähoidon eri yhteistyötahojen (neuvola, koulu, aiemmat hoitopaikat jne.) kanssa.

Kyllä

Ei

KUVAUSLUPA:

Lasta saa kuvata/valokuvata päivähoidossa.

Kyllä

Ei

YHTEYSTIETOLUPA:

Perheen osoite- /puhelinnumerotiedot saa antaa päiväkodin muille perheille lasten välisen yhteydenpidon helpottamiseksi.

Kyllä

Ei

PÄIVÄHOITOON TULEMINEN JA PÄIVÄHOIDOSTA LÄHTEMINEN

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

RUOKAILU: tavat ja tottumukset, ruokavaliot, omatoimisuus

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

PUKEMINEN JA RIISUMINEN: vaatetus, omatoimisuus

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

TERVEYS: siisteyskasvatus, omatoimisuus, mahdolliset sairaudet ja lääkitys, terapiat, allergiat

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

LEPOHETKI: unen tarve/päiväunet

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

ULKOILU: ulkoilutavat/tottumukset, turvallisuus

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

LAPSEN LUONTEENPIIRTEET: vahvuudet/tuen tarve, tunteiden ilmaisu, kiinnostuksen kohteet, keskittyminen, omatoimisuus

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

LAPSEN SOSIAALISET TAIDOT KOTONA JA PÄIVÄHOIDOSSA: yhteistyökyky, vuorovaikutus, ystävyysuhteet, leikki, keskittyminen

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

MUUT KESKEISET SISÄLTÖALUEET: lapsen kielelliset taidot (kuunteleminen, keskittyminen, puhe, itsensä ilmaiseminen), liikunta, harrastukset, ympäristökasvatus, uskontokasvatus

Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma:

Lapselle ominaista	Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet	Seuranta/toteutuminen

Keskusteluun osallistuneet	Suunnitelmakeskusku/Arviointikeskusku Päivämäärä	Keskusteluun osallistuneiden allekirjoitukset

Tässä suunnitelmassa olevat tiedot ovat luottamuksellisia. Niitä ei luovuteta kenenkään käyttöön ilman huoltajan suostumusta. Tietoja käsittelee ainoastaan lapsen hoidon kannalta tarpeellinen henkilöstö.

Allekirjoituksellani annan luvan, että lapseni hoitopaikan tai hoitomuodon vaihtuessa varhaiskasvatussuunnitelma siirtyy tulevan henkilökunnan käyttöön.

Päivämäärä ___/___/20___

Allekirjoitus _____

